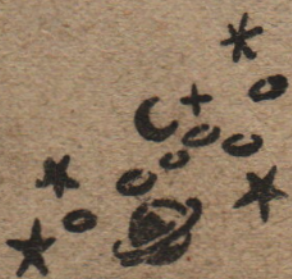

A

ALMANAKKA

1945

N:o 7b

Almanakka

vuodeksi

1945

jälkeen Vapahtajamme Kristuksen
syntymän,

Helsingin horisontin mukaan,

joka on 60 ast. 10 min. pohjoiseen
päiväntasaajasta.

Julkaissut

Helsingin Yliopisto.

Aurin-
gon
pimen-
nys

heinäk.
9 p.

Kuun-
pimen-
nys

jouluk.
19 p.

Helsinki, Osakeyhtiö Weilin & Göös Aktiebolag, 1944.

Pimennyksiä.

Vuonna 1945 tapahtuu 2 auringon- ja 2 kuunpimennystä, joista toinen auringonpimennys ja toinen kuunpimennys tulevat näkyviin Suomessa.

Ensimmäinen auringonpimennys, joka muutamilla paikoilla on rengasmainen, näkyy tammikuun 14 p:nä Tyynen meren lounaisosassa, Intian valtameren eteläosassa. Eteläisellä jäämerellä Austraaliassa ja Afrikan kaakkoisosassa.

Toinen auringonpimennys, joka muutamilla paikoilla on täydellinen, näkyy heinäkuun 9 p:nä Aasiassa, Pohjois-Afrikassa Euroopassa, Pohjois-Amerikassa, Atlantin valtameren pohjoisosassa ja Pohjoisella jäämerellä. Suomessa on pimennys täydellinen niillä paikoilla, joitten etäisyys keskusviivasta on pienempi kuin 42 km. Suomen rajojen sisäpuolelle lankeava keskusviivan osa on hyvin lähellä sitä suoraa viivaa joka kulkee Kokkolasta 15 km suoraan pohjoiseen olevan pisteen ja Savonlinnasta 26 km suoraan pohjoiseen olevan pisteen kautta. Keskusviivalla olevalla paikalla kestää pimennys täydellisenä noin 63 sekuntia. Täydellinen pimennys tapahtuu Kokkolan seuduilla noin k. 16,3 ja Savonlinnan seuduilla noin k. 16,10. Helsingissä pimennys alkaa k. 15,1 ja loppuu k. 17,16. Kun pimennys k. 16,11 on saavuttanut suurimman laajuutensa on 19/20 auringon halkaisijasta peittyneenä.

Ensimmäinen kuunpimennys on osittainen ja näkyy kesäkuun 25 p:nä Aasiassa ja Austraaliassa sekä Intian valtamerellä ja Tyynellä merellä.

Toinen kuunpimennys on täydellinen ja näkyy joulukuun 19 p:nä Aasian länsiosassa, Euroopassa, Afrikassa, Amerikassa Atlantin valtamerellä ja Pohjoisella jäämerellä. Pimennys alkaa k. 2,37 ja loppuu k. 6,3. Se on täydellinen k. 3,40:stä k. 5,0:aan.

Merkkien selitys.

* merkitsee sunnuntaita tai juhlapäivää. ☉ Aurinko. ☿ Merkurius. ♀ Venus. ♂ Mars. ♃ Jupiter. ♄ Saturnus. ☾ Kuu. ☼ Uusikuu. ☾ Ensimmäinen neljännes. ☺ Täysikuu. ☾ Viimeinen neljännes. ♀ Oinas. ♋ Härkä. ♊ Kaksoiset. ♎ Rapu. ♏ Jalopeura. ♍ Neitsyt. ♌ Vaaka. ♏ Skorpioni. ♏ Jousimies. ♏ Kauris. ♏ Vesimies. ♏ Kalat. ☿ Kaksi taivaankappaletta lähi-
tysten; tätä merkkiä ei käytetä, kun kuu kulkee kierto-
tähdän ohi tulematta aivan liki sitä, vaan niiden merkit
on silloin asetettu rinnakkain. ☐ 90 asteen etäisyydessä.
☿ Vastatusten. p. piir. puolipäivänpiirissä. k. kello. t.
tuntia. m. minuuttia. ☿ Kuu kulkee päiväntasaajan
poikki pohjoiseen. ☿ Kuu kulkee päiväntasaajan poikki
etelään. ☿ p. Kuu pohjoisimpana, ja ☿ e. Kuu ete-
läisimpänä päiväntasaajasta. ☿ lik. Kuu likimpänä
maapalloa ja ☿ kauv. Kuu kauvimpana maapallosta.
(kuuluu seuraavaan riviin.) kuuluu edelliseen riviin. —
Kaikki ajat on merkitty Suomen laillisen keskiajan
mukaan, joka on kaksi tuntia edellä Greenwichin keski-
ajasta eli 20 m. 11 sek. edellä Helsingin keskiajasta.
Auringon ja kuun nousu- ja laskuajat tarkoittavat niiden
keskipisteiden nousu- ja laskuaikoja.

Kopernikus-Instituutti Berlin-Dahlemissa on hyvän-
tahtoisesti asettanut käytettäväksi almanakan tähti-
tieteellisen osan laskemista varten tarvittavat arvot.

Anna, oi Jesus, rauha ja menestys!

Päivä		Kuu	
		p. piir.	nous.
Tiit. 3: 4—7. — Luuk. 2: 21. — Jos. 24: 14—16.			
1	M * Uudenvuod.p.	2,27	18,45
2	T Aapeli	3,16	20, 3 ☉ lik.
3	K Elmo	4, 3	21,20
4	T Ruut	4,46	22,36 4 ☾
5	P Lea	5,28	23,51 ☾ kauv.
6	L * Loppiainen	6, 9	— ☾ k. 14,47. ☿
Room. 12: 1—5. — Luuk. 2: 42—52. — Sananl. 1: 7—10.			
7	S * 1 s. Loppiais.	6,51	1, 6 Aukusti, Au-
8	M Ilmo	7,33	2,22 gusta)
9	T Veli, Veikko	8,17	3,40
10	K Nyyrikki	9, 4	5, 0
11	T Kari	9,54	6,21
12	P Toini	10,48	7,38 ♀ ☾; ♂ ☾
13	L Nuputti	11,44	8,44 ☾ e. ♀ länt. ☉
Room. 12: 6—15. — Joh. 2: 1—11. — 1 Moos. 12: 1—4.			
14	S * 2 s. Loppiais.	12,43	lask. ☿ k. 7,6.
15	M Siviä	13,41	17,19 Sakari)

Aurinko nous.			p. piir.			lask.			Aurinko nous.			p. piir.			lask.		
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	t.	m.
1	9	27	12	24	15	21	9	9	20	12	27	15	35				
3	9	26	12	25	15	24	11	9	18	12	28	15	39				
5	9	24	12	26	15	27	13	9	15	12	29	15	43				
7	9	22	12	26	15	31	15	9	12	12	30	15	48				

Päivä		Kuu		
		p. piir.	lask.	
16	T Ilmari	14,37	18,52	
17	K Anttoni	15,32	20,27	☾ lik. ♀ ☾
18	T Laura	16,24	22, 0	
19	P Henriikki, Heikki	17,15	23,33	♂
20	L Reijo	18, 6	—	☉ ♁ k. 12.
Room. 12: 16—21. — Matt. 8: 1—13. — 2 Kun. 5: 1—15.				
21	S * 3 s. Loppiais.	18,56	1, 4	☾ k. 1,48.
22	M Tiera	19,48	2,35	Aune)
23	T Eine	20,41	4, 4	
24	K Mies	21,36	5,30	
25	T Paavo, Paula	22,31	6,47	♂ ☾
26	P Aarno	23,25	7,50	☾ p.
27	L Viljo	—	8,37	

1 Kor. 9: 24—10: 5. — Matt. 20: 1—16. — 1 Moos. 22: 1-13.

28	S * Septuagesima	0,18	nous.	☺ k. 8,41.
29	M Valtteri	1, 8	17,42	Kaarle)
30	T Hillervo	1,56	19, 1	
31	K Alli	2,41	20,18	

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
17	9	9	12	30	15	52	25	8	54	12	33	16	12
19	9	5	12	31	15	57	27	8	49	12	33	16	17
21	9	2	12	32	16	2	29	8	45	12	33	16	23
23	8	58	12	32	16	7	31	8	40	12	34	16	28

Kuu

Päivä

p. piir. | nous.

1 T Heloisa	3,23	21,33	4 ☾
2 P Aamu	4, 5	22,48	☾ kauv. ♂
3 L Utria	4,46	—	♀ itäis. ☉

Mal. 3: 1—4. — Luuk. 2: 22—32. — Ps. 96: 1—9.

4 S * Kynttilänp.	5,27	0, 3	Armi
5 M Juhana Ludvig	6,10	1,19	☾ k. 11,55.
6 T Terhikki	6,55	2,37	
7 K Riku	7,42	3,56	
8 T Laina	8,33	5,14	
9 P Naimi	9,28	6,25	☾ e.
10 L Elina	10,25	7,24	♂ ♂ ☾

1 Kor. 13. — Luuk. 18: 31—43. — Jes. 52: 13—15.

11 S * Laskiaissunn.	11,24	8, 7	♀ ☾ Talvikki
12 M Elma	12,22	lask.	☉ k. 19,33.
13 T Altti	13,19	17,56	
14 K Voitto	14,14	19,34	☾ lik.
15 T Sipri, Sipi	15, 8	21,11	♀ ☾

Aurinko nous.			p. piir.			lask.			Aurinko nous.			p. piir.			lask.		
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	t.	m.
1	8	38	12	34	16	31			9	8	18	12	34	16	52		
3	8	33	12	34	16	36			11	8	13	12	35	16	57		
5	8	28	12	34	16	41			13	8	7	12	35	17	3		
7	8	23	12	34	16	47			14	8	5	12	34	17	5		

Kuu

Päivä

p. piir. | lask.

16 P Julius, Julia 16, 0 | 22,46 ☿

17 L Väinö, Väinämö 16,52 | —

2 Kor. 6: 1—10. — Matt. 4: 1—11. — 1 Moos. 3: 1—15.

18 S * 1 s. Paast. 17,44 | 0,19 Kaino

19 M Kauppo 18,38 | 1,51 ☽ k. 10,38.

20 T Helinä 19,32 | 3,19 ☉ ☿ k. 2.)

21 K Keijo 20,26 | 4,38 ♃ ☿

22 T Tuulikki 21,20 | 5,46 ☿ p.

23 P Tero 22,13 | 6,37

24 L Matti 23, 3 | 7,13

Room. 1: 18—19. — 2 Piet. 1: 19. — 5 Moos. 28:
1—2.

25 S * 1 Rukouspäivä 23,51 | 7,38 Suometar

26 M Nestori — | 7,55

27 T Torsti 0,36 nous. ☺ k. 2,7.

28 K Onni 1,20 | 19,18 ♃ ☿ ylemp.

♂ ☉)

Aurinko nous.			p. piir.			lask.			Aurinko nous.			p. piir.			lask.		
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	t.	m.
15	8	2	12	34	17	8	23	7	39	12	34	17	29				
17	7	56	12	34	17	13	25	7	34	12	33	17	34				
19	7	51	12	34	17	19	27	7	28	12	33	17	39				
21	7	45	12	34	17	24	28	7	25	12	33	17	42				

Päivä	Kuu	
	p. piir.	nous.
1 T Alpo	2, 2	20,33 ♂
2 P Kanerva (ko	2,43	21,48 ♀ kauv.
3 L Kaukomieli, Kau-	3,24	23, 4

Ef. 5: 1—9. — Luuk. 11: 14—28. — Sak. 3: 1—5.

4 S * 3 s. Paast.	4, 6	— Arijoutsu
5 M Laila, Leila	4,49	0,21
6 T Tarmo	5,35	1,38
7 K Taru	6,23	2,56 ♀ k. 6,30.
8 T Vilppu	7,15	4, 9
9 P Auvo	8, 9	5,12 ♀ e.
10 L Aura	9, 6	6, 1 ♀ kirkk.

Gal. 4: 22—31. — Joh. 6: 1—15. — 2 Moos. 16: 11—21.

11 S * Puolip. sunn.	10, 3	6,35 ♂ ♀ Kalervo
12 M Reko	11, 1	6,59
13 T Hirvo	11,57	7,16 (4 ♂ ⊙
14 K Matilda	12,52	lask. ● k. 5,51. ♀ lik.
15 T Risto	13,47	20,13 ♀ ♀ (♀)

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
1	7	22	12	33	17	44	9	6	58	12	31	18	5
3	7	16	12	32	17	49	11	6	52	12	30	18	10
5	7	10	12	32	17	55	13	6	46	12	30	18	15
7	7	4	12	31	18	0	15	6	40	12	29	18	20

Päivä	Kuu p. piir. lask.	
16 P Ilkka	14,41	21,52 ♀ ☾
17 L Kerttu, Kerttuli	15,35	23,29
Hebr. 9: 11—15. — Joh. 8: 46—59. — Jes. 50: 4—11.		
18 S * 5 s. Paast.	16,30	— Eetu
19 M Jooseppi	17,26	1, 2
20 T Suonio	18,21	2,28 ☾ k. 21,11.
21 K Pentti	19,16	3,41 ☉ ♀ k. 2.
22 T Vihtori	20,10	4,38 K. p.t. ♀ ☉; (p.)
23 P Akseli	21, 1	5,18
24 L * Marian ilm. p.	21,49	5,45 Kaapo
Fil. 2: 5—11. — 1 Kor. 11: 23—29. — Ps. 111.		
25 S * Palmusunn.	22,35	6, 4 ♀ ☐ ☉
26 M Immanuel, Manu	23,18	6,17 ♀ itäis. ☉
27 T Soini	—	6,28 ♀ ☾
28 K Armas	0, 0	nous. ☺ k. 19,44.
29 T Joonas, Jouni	0,41	19,36 ☾ kauv. ☿
30 P * Pitkäperjant.	1,22	20,51 Usko
31 L Irma, Irmeli	2, 4	22, 9

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
17	6	34	12	29	18	25	25	6	10	12	26	18	44
19	6	28	12	28	18	30	27	6	4	12	26	18	49
21	6	22	12	28	18	34	29	5	58	12	25	18	54
23	6	16	12	27	18	39	31	5	52	12	24	18	59

Päivä	Kuu	
	p. piir.	nous.
1 Kor. 5: 7,8. — Mark. 16: 1—8. — Ps. 118: 14—24.		
1 S * Pääsiäisp.	2,46	23,26 Harras
2 M * 2 Pääsiäisp.	3,31	— Pellervo
3 T Sampo	4,18	0,44
4 K Ukko	5, 8	1,58
5 T Ireene	6, 0	3, 5 ☿ k. 21,18. ☿e.
6 P Vilho, Vilhelmiina	6,54	3,58
7 L Arpia	7,50	4,36
1 Joh. 5: 4—10. — Joh. 20: 19—31. — 1 Moos. 32: 24—31.		
8 S * 1 s. Pääs. j.	8,45	5, 3 Suoma
9 M Eljas	9,41	5,21 ♂ ☿
10 T Rautia	10,35	5,36
11 K Verna	11,29	5,48 ♀ (☿ ☿; ♀ ☿
12 T Eira	12,24	lask. ☿ k. 14,29. ☿lik.
13 P Tellervo	13,19	20,52 ♀ alemp. ♂ ☉
14 L Vorna	14,15	22,31 ♀ alemp. ♂ ☉
1 Piet. 2: 21—25. — Joh. 10: 11—16. — Ps. 23.		
15 S * 2 s. Pääs. j.	15,12	— Tuomi, Tuomikki

Aurinko nous.		p. piir.		lask.		Aurinko nous.		p. piir.		lask.	
Päivä	t. m.	t. m.	t. m.	t. m.	t. m.	Päivä	t. m.	t. m.	t. m.	t. m.	t. m.
1	5 49	12 24	19 1	9	5 24	12 22	19 21				
3	5 43	12 24	19 6	11	5 18	12 21	19 26				
5	5 36	12 23	19 11	13	5 13	12 21	19 31				
7	5 30	12 22	19 16	15	5 7	12 20	19 35				

Päivä	Kuu		
	p. piir.	lask.	
16 M Jalo	16,10	0, 6	
17 T Otto	17, 8	1,29	h 4
18 K Valto	18, 3	2,34	4 p.
19 T Solmu	18,56	3,21	h k. 9,46.
20 P Lauha	19,46	3,52	4 8 k. 13.
21 L Anssi	20,33	4,12	
1 Piet. 2: 11—20. — Joh. 16: 16—22. — Jes. 40: 26—31.			
22 S * 3 s. Pääs. j.	21,17	4,28	Alina
23 M Yrjö, Jyrki	22, 0	4,38	4 4
24 T Pertti	22,41	4,47	
25 K Markku	23,21	4,55	4 kauv. 8
26 T Terttu	—	5, 3	
27 P Anto	0, 3	nous.	4 k. 12,33.
28 L Armo	0,45	21,15	
Jaak. 1: 17—21. — Joh. 16: 5—14. — Sak. 13: 1.			
29 S * 4 s. Pääs. j.	1,29	22,34	Tornia
30 M Mirjami, Mirja	2,16	23,51	

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
17	5	1	12	20	19	40	25	4	38	12	18	20	0
19	4	55	12	19	19	45	27	4	32	12	18	20	5
21	4	49	12	19	19	50	29	4	26	12	18	20	10
23	4	43	12	19	19	55	30	4	24	12	17	20	13

Päivä	Kuu p. piir.	
1 T Vappu	3, 5	
2 K Vuokko	3,56	ja (e.
3 T Outi	4,49	
4 P Laimi	5,43	misen
5 L Mainikki	6,37	(k. 8,2.
Ps. 71: 17. — Joh. 17: 18—19. — Ef. 5: 15—17.		
6 S * 2 Rukouspäivä	7,30	Ylermi
7 M Helmi	8,23	
8 T Heino	9,16	♂ (
9 K Timo	10, 8	♀; ♀ (
10 T * Helatorstai	11, 2	(lik. ♀ (
11 P Lotta	11,57	● k. 22,21.
12 L Juhana Vilhelm	12,54	♀ länt. (○)

1 Piet. 4: 7—11.— Joh. 15: 26—16:4.—1 Kun. 19: 8—14.

13 S * 6 s. Pääs. j.	13,53	Kunn Floora, Kukka
14 M Kotivalo	14,53	
15 T Sohvi	15,51	(p. ♀ ♂ (

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
1	4	21	12	17	20	15	9	4	0	12	17	20	35
3	4	16	12	17	20	20	11	3	55	12	16	20	40
5	4	10	12	17	20	25	13	3	50	12	16	20	45
7	4	5	12	17	20	30	15	3	45	12	16	20	49

Päivä	Kuu p. piir.	
16 K Esteri	16,47	
17 T Maila	17,40	
18 P Erkki, Eero	18,29	ei
19 L Eemeli, Milja	19,15	☾ k. 0,12.
Ap.t. 2: 1—13. — Joh. 14: 23—31. — Hes. 36: 25—27.		
20 S * Helluntaip.	19,58	☿ (Lilja, Lilli
21 M * 2 Helluntaip.	20,39	☉ ☐ k. 13.
22 T Hemminki, Hem-	21,20	☿ ♀ kirkk.)
23 K Lyyti, Lyyli mo)	22, 1	☾ (kauv.
24 T Touko	22,43	kemisen aikoja
25 P Urpo	23,26	
26 L Panu	—	
Room. 11: 33—36. — Joh. 3: 1—15. — 4 Moos. 6: 22—27.		
27 S * Pyh. Kolm. p.	0,12	☺ k. 3,49. Ritva
28 M Alma	1, 1	las-
29 T Oiva	1,52	
30 K Osmo	2,45	
31 T Helka	3,39	

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.			
Päivä			t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä			t.	m.	t.	m.
17	3	41	12	16	20	54	25	3	24	12	17	21	11		
19	3	36	12	17	20	58	27	3	20	12	17	21	15		
21	3	32	12	17	21	3	29	3	17	12	17	21	19		
23	3	28	12	17	21	7	31	3	13	12	18	21	23		

Päivä	Kuu p. piir.	
1 P Teemu	4,33	
2 L Venla	5,26	
1 Joh. 4: 16—21. — Luuk. 16: 19—31. — Dan. 5: 1—9, 13—17, 25—30.		
3 S * 1 s. Kolm. p.	6,18	☾ k. 15,15.
4 M Toivo	7, 9	Orvokki)
5 T Sulevi	8, 0	☾
6 K Kustaa, Kyösti	8,51	♂ ☾; ♀ ☾
7 T Roope	9,43	☾ lik.
8 P Salomo	10,38	
9 L Ensio, Ensi	11,35	☾ ☾; ♀ ☐ ☉
1 Joh. 3: 13—18. — Luuk. 14: 16—24. — Ps. 36: 6—11.		
10 S * 2 s. Kolm. p.	12,35	☉ k. 6,26. Seppo
11 M Impi, Immi	13,34	☾ p. ♀ ♂ ☾
12 T Esko	14,33	
13 K Raili	15,29	
14 T Uuras	16,20	
15 P Vieno	17, 9	

Aurinko nous.			p. piir.		lask.			Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.		Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
1	3	12	12	18	21	25		9	3	2	12	19	21	37
3	3	9	12	18	21	28		11	3	1	12	20	21	39
5	3	6	12	18	21	31		13	2	59	12	20	21	41
7	3	4	12	19	21	34		15	2	58	12	20	21	43

Päivä	Kuu p. piir.	
16 L Salama	17,53	4 ☾; ☿ ylemp. ○ ○
1 Piet. 5: 6—11. — Luuk. 15: 1—10. — Hes. 34: 11—16.		
17 S * 3 s. Kolm. p.	18,36	☾ k. 16,5. Urho
18 M Tapio	19,17	että valoisat ☾ kauv. ☿ ○ ☿ k. 21. K.p.s.
19 T Siiri	19,58	
20 K Into	20,39	
21 T Ahti	21,22	
22 P Kielo	22, 7	
23 L Aatto, Aatu	22,55	

Jes. 40: 1—8. — Luuk. 1: 57—80. — Jes. 54: 7—10.

24 S * Joh. Kast. p.	23,46	☿ länt. ○
25 M Ahvo	—	☾ k. 17,8.
26 T Rauno	0,39	☾ e.
27 K Elvi	1,34	
28 T Leo	2,29	
29 P Pietari, Pekka	3,23	
30 L Päiviö, Päivikki	4,16	

Aurinko nous.	p. piir.	lask.	Aurinko nous.	p. piir.	lask.
Päivä t. m.	t. m.	t. m.	Päivä t. m.	t. m.	t. m.
17 2 58	12 21	21 44	25 2 59	12 23	21 46
19 2 57	12 21	21 45	27 3 0	12 23	21 45
21 2 57	12 22	21 46	29 3 2	12 23	21 44
23 2 58	12 22	21 46	30 3 3	12 24	21 44

Päivä			p. piir.			Kuu		
1 Piet. 3: 8—15. — Luuk. 5: 1—11. — 2 Moos. 19: 3—6.								
1	S	* 5 s.	Kolm. p.	5, 7	Aaro			
2	M	Vanamo		5,57	☾ k. 20,13.	☉		
3	T	Arvo		6,46	set yöt			
4	K	Ulla		7,37				
5	T	Untamo, Unto		8,29		☾ lik. ☉ kauv. ♂ ☾		
6	P	Esa		9,24		♀ ☾; ♀ ☉ ☉		
7	L	Klaus		10,21				
Hebr. 12: 14—24. — Matt. 5: 20—26. — 1 Sam. 15: 22-29.								
8	S	* 6 s.	Kolm. p.	11,19	Turo	(☉ pim.		
9	M	Ilta		12,18	☉ k. 15,35.			
10	T	Saima, Saimi		13,15	kesäi-	☾ p. ♀ ☉ ☾		
11	K	Elli		14, 9		♀ ☾		
12	T	Herman		15, 0				
13	P	Oras		15,47				
14	L	Hely		16,31		4 ☾		
2 Piet. 1: 16—18. — Matt. 17: 1—8. — 2 Moos. 34: 4—9.								
15 S * 7 s. Kolm. p. 17,13						Rauni		

Päivä		Kuu p. piir.	
16	M Reino	17,54	☉
17	T Ossi	18,35	☾ k. 9,1. ☾ kauv.
18	K Rieti, Riika	19,17	
19	T Saara, Salli	20, 0	
20	P Marketta, Reeta	20,47	
21	L Johanna	21,36	
Room. 8: 12—17. — Matt. 7: 15—21. — 1 Kun. 18:36-39.			
22	S * 8 s. Kolm. p.	22,29	Matleena (☾ e.
23	M Oili	23,23	☉ ☉ k. 8. Mät. a.
24	T Kirsti	—	☿ itäis. ☉)
25	K Jaakko	0,19	☺ k. 4,25.
26	T Martta	1,15	
27	P Unikeonpäivä	2,10	
28	L Atso	3, 2	
Ps. 86: 12—13. — Matt. 6: 33. — Hebr. 8: 10.			
29	S * 3 Rukouspäivä	3,54	Olavi, Uolevi
30	M Asta	4,44	☾ lik. ☉
31	T Helena	5,34	

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
17	3	28	12	26	21	23	25	3	45	12	27	21	6
19	3	32	12	26	21	19	27	3	50	12	27	21	2
21	3	37	12	26	21	15	29	3	54	12	27	20	57
23	3	41	12	27	21	10	31	3	59	12	26	20	52

Päivä	Kuu		
	p. piir.	nous.	
1 K Maire	6,25	23,18	☾ k. 0,30.
2 T Kimmo	7,18	23,36	
3 P Maria, Meeri	8,13	—	♂ ☾
4 L Veera	9,10	0, 2	♀ ♂ ☾
1 Kor. 12: 2—11. — Luuk. 19: 41—47. — 1 Moos. 18: 20—33.			
5 S * 10 s. Kolm. p. 10, 7	0,41	☾	p. Salme
6 M Toimi	11, 4	1,37	♂ ♂ ☾
7 T Lahja	11,59	2,48	
8 K Sylvi	12,51	lask.	☾ k. 2,32.
9 T Oma	13,39	21,23	☾ ☾
10 P Lauri	14,24	21,33	
11 L Sanna	15, 7	21,41	♂ ☾
1 Kor. 15: 1—10. — Luuk. 18: 9—14. — Dan. 9: 15—19.			
12 S * 11 s. Kolm. p. 15,49	21,41	♂	Klaara
13 M Okko	16,30	21,56	
14 T Onerva	17,12	22, 4	☾ kauv.
15 K Marjatta, Marja	17,54	22,13	

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
1	4	1	12	26	20	50	9	4	20	12	26	20	29
3	4	6	12	26	20	45	11	4	25	12	25	20	24
5	4	11	12	26	20	40	13	4	30	12	25	20	18
7	4	16	12	26	20	34	15	4	35	12	25	20	13

Päivä	Kuu		
	p. piir.	lask.	
16 T Aulis	18,39	22,26	☾ k. 2,26.
17 P Verner	19,26	22,45	
18 L Lemmitty	20,17	23,13	
2 Kor. 3: 4—18. — Mark. 7: 31—37. — 1 Sam. 3: 1—10.			
19 S * 12 s. Kolm. p.	21,10	23,57	♀ alemp. ♂ ☉
20 M Samuli	22, 5	—	☾ e.
21 T Sulo	23, 2	1, 0	
22 K Iivari, Iivo	23,57	2,21	(☉ mp k. 15.
23 T Varma	—	nous.	☺ k. 14,3.
24 P Pertteli, Perttu	0,52	20,42	Mät. 1.)
25 L Loviisa	1,45	20,53	
Gal. 3: 16—22. — Luuk. 10: 23—37. — 1 Moos. 50: 15—21			
26 S * 13 s. Kolm. p.	2,38	21, 2	☾ lik. ♀ Ilma,
27 M Pohto	3,29	21,12	Ilmi)
28 T Tauno	4,21	21,24	
29 K Iines	5,14	21,40	
30 T Immo	6, 9	22, 3	☾ k. 5,44.
31 P Arvi	7, 5	22,38	♂ ☾

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
17	4	40	12	24	20	7	25	4	59	12	22	19	44
19	4	44	12	24	20	1	27	5	4	12	22	19	38
21	4	49	12	23	19	56	29	5	8	12	21	19	32
23	4	54	12	23	19	50	31	5	13	12	21	19	26

Päivä	Kuu		
	p. piir. nous.		
1 L Alku	8, 2 23,27 (p.		
Gal. 5: 16—24. — Luuk. 17: 11—19. — Ps. 50: 14—23.			
2 S * 14 s. Kolm. p.	8,58	—	h (Sinikka
3 M Soilikki	9,53	0,34	♀ (
4 T Mooses	10,45	1,51	♀ (
5 K Mainio	11,34	3,14	
6 T Asko	12,20	lask.	☉ k. 15,43.
7 P Inari	13, 3	19,50	♀ länt. ☉)
8 L Taimi	13,45	19,57	♂; 4 (

Gal. 5: 25—6: 10. — Matt. 6: 24—34.—1 Kun. 17: 8—16.

9 S * 15 s. Kolm. p.	14,26	20, 4	Isto
10 M Kalevi	15, 8	20,11	
11 T Santeri, Sandra	15,50	20,20	(kauv.
12 K Valma	16,33	20,31	
13 T Jorma	17,19	20,46	
14 P Iida	18, 7	21, 9	☾ k. 19,38.
15 L Siro	18,58	21,45	

Aurinko nous.			p. piir.			lask.		
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	t.	m.
1	5	16	12	20	19	23	9	5
3	5	20	12	20	19	17	11	5
5	5	25	12	19	19	11	13	5
7	5	30	12	18	19	5	15	5

Päivä	Kuu	
	p. piir.	lask.
Ef. 3: 13—21. — Luuk. 7: 11—17. — 1 Kun. 17: 17—24.		
16 S * 16 s. Kolm. p.	19,52	22,38 (e. Hellevi
17 M Liisa	20,47	23,51
18 T Tytyne	21,42	—
19 K Viena	22,37	1,18
20 T Varpu	23,31	2,53
21 P Kaipia	—	nous. ☺ k. 22,46.
22 L Mauri	0,25	19, 9 ☿

Ef. 4: 1—6. — Luuk. 14: 1—11. — Ps. 139: 23, 24.

23 S * 17 s. Kolm. p.	1,18	19,19 ☉ ☽ k. 12.
24 M Jurva	2,11	19,30 (lik. S. p. t.)
25 T Kullervo	3, 6	19,44
26 K Lappi	4, 2	20, 4
27 T Vesa	4,59	20,35
28 P Lippo	5,57	21,20 ☾ k. 13,24.
29 L Mikael, Mikko	6,54	22,22 (p. ♂ ♂ (; ♀ (
Ilm. 12: 7—12. — Matt. 18: 1—11. — 1 Moos. 28: 10—22.		
30 S * Mikkelinpäivä	7,50	23,38 Nousia

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
17	5	53	12	15	18	35	25	6	12	12	12	18	10
19	5	58	12	14	18	29	27	6	17	12	11	18	4
21	6	3	12	13	18	22	29	6	22	12	11	17	58
23	6	7	12	13	18	16	30	6	24	12	10	17	55

Päivä	Kuu		
	p. piir.	nous.	
1 M Valio	8,42	—	♀ ylemp. ♂ ⊙
2 T Äänis	9,31	0,59	4 ♂ ⊙
3 K Raimo	10,17	2,21	♀ ☾
4 T Mielo	11, 1	3,42	
5 P Inkeri	11,43	5, 0	4 ☾ (♀ ☾
6 L Raikas	12,25	lask.	☾ k. 7,22. ♂

Ex. 4: 22—28. — Matt. 9: 1—8. — Ps. 32: 1—7.

7	S * 19 s. Kolm. p.	13, 5	18,20	Pirkko
8	M Hilja	13,47	18,28	(kauv.
9	T Ilona	14,30	18,37	
10	K Aleksi	15,15	18,50	
11	T Ohto, Otso	16, 2	19, 9	
12	P Aarre	16,51	19,39	♂ □ ⊙
13	L Taina	17,42	20,24	(e.

Ef. 5: 15—21. — Matt. 22: 1—14. — Jes. 5: 1—7.

14	S *	20 s. Kolm.	p. 18,35	21,27	☾	k. 11,38.
15	M Helvi,	Heta	19,29	22,46		Elsa)

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
1	6	27	12	10	17	52	9	6	46	12	8	17	28
3	6	31	12	9	17	46	11	6	51	12	7	17	22
5	6	36	12	9	17	40	13	6	56	12	7	17	16
7	6	41	12	8	17	34	15	7	1	12	6	17	10

Päivä	Kuu			
	p. piir.	lask.		
16 T Sirkka	20,22	—		
17 K Saini	21,16	0,16		
18 T Säde	22, 8	1,51	h □ ⊙	
19 P Uljas	23, 1	3,29		
20 L Kauno	23,55	5, 9	♂	
Ps. 23: 6. — 1 Tim. 2: 1—2. — Ilm. k. 7: 12.				
21 S * 4 Rukouspäivä	—	nous.	☺ k. 7,32.	
22 M Irja	0,50	17,47	(lik.)	
23 T Severi	1,47	18, 4	☉ m k. 21.	
24 K Pasi	2,46	18,30		
25 T Sointu	3,46	19,10		
26 P Manta	4,46	20, 8	(p.	
27 L Hellä, Helli	5,44	21,22	h (; ♂ ♂ (	
Fil. 1: 3—11. — Matt. 18: 23—35. — 2 Sam. 19: 18—23.				
28 S * 22 s. Kolm. p.	6,38	22,44	(k. 0,30.	
29 M Urmas	7,29	—	Simo)	
30 T Eila	8,16	0, 7		
31 K Artturi, Arto	9, 1	1,29		

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
17	7	6	12	6	17	4	25	7	26	12	4	16	42
19	7	11	12	5	16	59	27	7	31	12	4	16	36
21	7	16	12	5	16	53	29	7	36	12	4	16	31
23	7	21	12	5	16	47	31	7	41	12	4	16	25

Päivä	Kuu	
	p. piir.	nous.
1 T Pyh. miest. p.	9,43	2,48
2 P Topi	10,24	4, 6 ☿; 4 ♄; ♀ ♄
3 L Terho	11, 5	5,23

Ilm. 7: 2—12. — Matt. 5: 1—12. — 5 Moos. 34: 1—6.

4 S * Pyh. miest. p.	11,46	6,40 ♄ kauv. Hertta
5 M Reima	12,28	lask. ☉ k. 1,11.
6 T Kustaa Aadolf	13,12	16,56 ♀ ♄
7 K Taisto	13,59	17,13
8 T Aatos	14,47	17,38
9 P Teuvo	15,38	18,17
10 L Martti	16,30	19,13 ♄ e.

Kol. 1: 9—15. — Matt. 9: 18—26. — Ps. 39: 9—14.

11 S * 24 s. Kolm. p.	17,22	20,26 Anja
12 M Kyrö	18,14	21,50
13 T Ano	19, 5	23,20 ☾ k. 1,34.
14 K Iris	19,56	—
15 T Leimu	20,47	0,54

Aurinko nous.			p. piir.			lask.			Aurinko nous.			p. piir.			lask.		
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	t.	m.
1	7	44	12	4	16	23	9	8	5	12	4	16	2				
3	7	49	12	4	16	17	11	8	10	12	4	15	58				
5	7	55	12	4	16	12	13	8	15	12	5	15	53				
7	8	0	12	4	16	7	15	8	20	12	5	15	48				

Päivä	Kuu		
	p. piir.	lask.	
16 P Aarne, Aarni	21,38	2,29	♂
17 L Einari, Eino	22,31	4, 7	♀ itäis. ☉
1 Tess. 4: 13—18. — Matt. 24: 15—28. — Dan. 2: 31—45.			
18 S * 25 s. Kolm. p. 23,27	5,48	Jousia	
19 M Aili, Aila	—	nous. ☺ k. 17,13.	
20 T Jalmari	0,25	16,26	(lik.)
21 K Hilma	1,27	16,58	
22 T Silja	2,29	17,48	☉ ↗ k. 18.
23 P Ismo	3,30	18,59	♂ ☾ (p.)
24 L Lempi	4,28	20,22	♂ ♂ ☾
2 Tess. 1: 3—10. — Matt. 25: 31—46. — Dan. 12: 1—4.			
25 S * Tuomiosunn.	5,23	21,47	Katri, Kaarina
26 M Sisko	6,13	23,11	♂ k. 15,28.
27 T Hilikka	6,59	—	
28 K Sorjo	7,42	0,33	
29 T Aimo	8,23	1,52	♂
30 P Antti, Antero	9, 4	3, 9	♀ ☾

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
17	8	25	12	5	15	44	25	8	45	12	7	15	29
19	8	30	12	6	15	40	27	8	49	12	8	15	25
21	8	35	12	6	15	36	29	8	54	12	8	15	22
23	8	40	12	7	15	32	30	8	56	12	9	15	21

Päivä	Kuu	p. piir.	nous.
1 L Oskari	9,45	4,26	♀ kauv.
Ps. 24: 7—10. — Jes. 25: 6—10. — Ps. 100.			
2 S * 1 s. Advent.	10,26	5,44	Anelma
3 M Vellamo	11,10	7, 3	♀ ♀
4 T Airi, Aira	11,56	lask.	☉ k. 20,6.
5 K Selma	12,44	15,41	♀ ♀
6 T <i>Itsenäisyysp.</i>	13,34	16,15	Niilo
7 P Sampsa	14,26	17, 5	♀ alemp. ♂ ☉
8 L Kyllikki	15,19	18,13	(e.)
Hebr. 10: 35—39. — Luuk. 12: 32—40. — Mal. 4.			
9 S * 2 s. Advent.	16,10	19,34	Anna, Annikki
10 M Ihanelma	17, 1	21, 2	
11 T Taneli	17,51	22,32	
12 K Tuovi	18,40	—	☾ k. 13,5.
13 T Seija	19,29	0, 3	
14 P Jouko	20,19	1,36	♂
15 L Heimo	21,11	3,12	
2 Piet. 1: 19—21. — Matt. 11: 11—19. — Jes. 12.			
16 S * 3 s. Advent.	22, 6	4,50	Auli, Aulikki

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
1	8	58	12	9	15	20	9	9	13	12	12	15	12
3	9	2	12	10	15	17	11	9	16	12	13	15	10
5	9	6	12	11	15	15	13	9	19	12	14	15	9
7	9	10	12	12	15	13	15	9	21	12	15	15	9

Päiva	Kuu		
	p. piir.	lask.	
17 M Raakel	23, 5	6,32	☾ lik.
18 T Aapo	—	8,12	(☾ pim.
19 K Iisakki, Iikka	0, 7	nous.	☺ k. 4,17.
20 T Kerkko	1, 9	16,31	☾ p. h ☾
21 P Tuomas, Tuomo	2,11	17,51	♂ ☾ (T. p. s.
22 L Raafael	3, 9	19,19	☉ ♀ k. 7.
Jes. 62: 10—12. — Joh. 3: 22—36. — 5 Moos. 18: 15—19.			
23 S * 4 s. Advent.	4, 2	20,47	Aatami
24 M Eeva	4,52	22,12	
25 T * Joulupäivä	5,37	23,34	(♀ länt. ☉
26 K * Tapaninpäivä	6,20	—	☾ k. 10,0.
27 T Hannu	7, 1	0,52	♂; 4 ☾
28 P Viatt. lasten p.	7,42	2,10	
29 L Rauha	8,23	3,27	☾ kauv.
1 Joh. 5: 19—21. — Ps. 2. — Jes. 8: 9—15.			
30 S * Sunn. j. Joul.	9, 6	4,46	Taavetti, Taavi
31 M Sylvester, Silvo	9,51	6, 6	

Ylistys, kiitos ja kunnia olkoon Sulle, oi Isä rakas!

Aurinko nous.			p. piir.		lask.		Aurinko nous.			p. piir.		lask.	
Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.	Päivä	t.	m.	t.	m.	t.	m.
17	9	23	12	16	15	9	25	9	28	12	20	15	13
19	9	25	12	17	15	9	27	9	28	12	21	15	14
21	9	26	12	18	15	10	29	9	28	12	22	15	16
23	9	27	12	19	15	11	31	9	27	12	23	15	19

Kreikkalais-katolisten juhlien luettelo vuonna 1945.

(Uuden luvun mukaan)

Tammik. 1.	Uudenvuoden-päivä.
— 6.	Loppiainen.
Helmik. 2.	Kynttilänpäivä.
Maalisk. 25.	Marian ilmestyspäivä.
— 25.	Palmusunnuntai.
— 30.	Pitkäperjantai.
Huhtik. 1, 2.	Pääsiäisjuhla.
Toukok. 10.	Helatorstai.
— 20, 21.	Helluntaijuhla.
Kesäk. 24.	Johannes Kastajan syntymäjuhla.
— 29.	Apostolien Pietarin ja Paavalin päivä.
Elok. 6.	Kristuksen kirkastuminen.
— 15.	Neitsyt Marian kuolinpäivä.
— 29.	Johannes Kastajan mestaus.
Syysk. 8.	Neitsyt Marian syntymäjuhla.
— 14.	Ristinpäivä.
Lokak. 1.	Neitsyt Marian suojelus.
Marrask. 21.	Neitsyt Marian uhri.
Jouluk. 6.	Pyhä Nikolaus.
— 25.	Kristuksen syntymäjuhla.

Luettelo

markkinoista, toripäivistä ja eläinmarkkinoista Suomessa v:nä 1945

(Päivämäärä ilmoittaa ensimmäistä päivää)

a) Markkinat

Uudenmaan lääni

Helsinki, keskiviikkona 3 p. lokakuuta (2 päivää).

Markkinat ovat yksinomaan suolakalan kauppaa varten.

Loviisa, tiistaina 9 p. lokakuuta (2 päivää).

Porvoo, perjantaina 5 p. lokakuuta (2 päivää).

Tammisaari, torstaina 20 p. syyskuuta (2 päivää).

Turun ja Porin lääni

Turku, kolmantena päivänä Helsingin kalamarkkinoiden jälkeen tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Markkinat ovat yksinomaan kalan kauppaa varten.

Uusikaupunki, lokakuun ensimmäisenä toripäivänä kalan, joulukuun 21 p. kalan ja maataloustuotteiden sekä helmikuun 5 p. käsityöllisyys-, kotiteollisuus- ja maataloustuotteiden, turkisnahkojen, valmistamatto-

mien vuotien ja metsänriistan kauppaa varten, Markkinapäivien sattuessa pyhäpäiville, pidetään markkina edellisenä arkipäivänä.

Salon kauppala, keskiviikkona 3 p. lokakuuta.

Markkinat ovat yksinomaan kalan kauppaa varten.

Viipurin lääni

Hamina, torstaina 11 p. lokakuuta (2 päivää).

Markkinat ovat myös suolasilakan kauppaa varten.

Lappeenranta, huhtikuun ensimmäisenä arkitorstaina ja -perjantaina sekä lokakuun viimeisen täyden viikon torstaina ja perjantaina.

Markkinat ovat maataloustuotteiden, kalojen, käsi- ja kotiteollisuustuotteiden, valmistamattomien vuotien ja metsänriistan kauppaa varten.

Mikkelin lääni

Mikkeli, keskiviikkona ja torstaina sillä viikolla, jona 15 p. maaliskuuta sattuu tai, jos silloin on pyhä, edellisinä arkipäivinä, ainoastaan käsi- ja kotiteollisuus- sekä maataloustuotteiden, turkisnahkojen, valmistamattomien vuotien, metsänriistan ja eläimien kauppaa varten.

Savonlinna, syyskuussa sen viikon keskiviikkona ja torstaina, mihin 15 päivä sattuu, maa- ja karjataloustuotteiden sekä käsi- ja kotiteollisuustavaroiden sekä myös eläinten kauppaa varten.

Kuopion lääni

Kuopio, tammikuun viimeisen täyden viikon keski-
viikko- ja torstaipäivinä.

Markkinat ovat yksinomaan kotiteollisuus- ja maa-
taloustuotteiden, turkisnahkojen sekä eläinten kaup-
paa varten.

Vaasan lääni

Jyväskylä, 21 p. syyskuuta.

Kokkola, 28 ja 29 p. maaliskuuta sekä 1 ja 2 p. marras-
kuuta, ehdolla että markkinat päättyvät yhtä
päivää ennen pyhä- tai juhlapäivää.

Markkinat ovat myös hevosten kauppaa varten.

Kristiinankaupunki, perjantaina ja lauantaina ennen
Kynttilänpäivää sekä perjantaina ja lauantaina
ennen Mikkelinpäivää.

Markkinat ovat myös hevosten ja karjan kauppaa
varten.

Pietarsaari, huhtikuun kolmantena perjantaina ja
lauantaina ja lokakuun toisena perjantaina ja lauan-
taina.

Markkinat ovat kotiteollisuustavaroiden ja maa-
taloustuotteiden kauppaa varten.

Uusikaarlepyy, perjantaina ja lauantaina ennen Mikkelin-
päivää sekä ensimmäisenä perjantaina ja lauantaina
maaliskuussa.

Oulun lääni

Oulu, 26 p. syyskuuta (2 päivää).

Raahe, tiistaina 9 p. lokakuuta (2 päivää).

Kajaani, tiistaina 20 p. helmikuuta (2 päivää).

L a p i n l ä ä n i

Kemi, tiistaina 13 p. helmikuuta (2 päivää).

Tornio, maaliskuun ja lokakuun ensimmäisen kokonaisen viikon torstaina ja perjantaina.

Yksinomaan maa- ja karjataloustuotteiden sekä koti- ja käsiteollisuustavaroiden kauppaa varten.

Kemijärvi, tammikuun viimeisen täyden viikon keski- viikkona, torstaina ja perjantaina.

Rovaniemi, keskiviikkona 7 p. helmikuuta (3 päivää).

b) Toripäivät

(* merkitsee että toripäivät ovat ainoastaan maa- ja karjataloustuotteiden sekä kotiteollisuustavaroiden kauppaa varten)

U u d e n m a a n l ä ä n i

Loviisa, perjantaina 2 p. helmikuuta.

„ torstaina 14 p. kesäkuuta.

Porvoo, tiistaina 23 p. tammikuuta.

„ tiistaina 26 p. kesäkuuta.

Grankullan kauppala, joka tiistai ja perjantai tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, seuraavana arkipäivänä.

*Hyvinkään kauppala, joka perjantai sekä toukok. — syysk. sitä paitsi joka tiistai tai, jos silloin on juhla tai pyhä, seuraavana arkipäivänä.

*Iitti, Kausala, kunkin kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena arkitiistaina.

Inkoo, kirkonkylä, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä. edellisenä arkipäivänä.

- *Inkoo, kunnantalon luona joka arkitiistai ja -lauantai sekä Fagervikin talon maalla joka arkitorstai. Myös kalan kauppaa varten.
- *Karjaan kauppala, joka keskiviikko ja lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.
- *Karkkilan kauppala, kirkon läheisyydessä, joka perjantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.
- *Keravan kauppala, Yli-Keravan kylä, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.
- *Kuusankoski, joka lauantai Kuusankosken tehtaalla ja joka keskiviikko Voikaalla tai pyhä- tai juhlapäivän silloin sattuesssa edellisenä arkipäivänä.
- *Lohjan kauppala, joka keskiviikko ja lauantai tai jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.
- *Lohja, Virkkala, joka lauantai sekä toukok.—syysk. sitä paitsi joka tiistai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.
- *Mäntsälä, kirkonkylä, joka kuukauden 3 ja 18 p. tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.
- *Orimattila, kirkonkylä, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena torstaina tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.
- Pohja, Billnäs'in tehtaalla, joka kuukauden 12 ja 26 p. tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.
- Pohja, Fiskars'in tehtaalla, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.
- Porvoon pitäjä, Tolkisten tehdasyhdyskunta, joka kuukauden 5 ja 20 päivien tienoilla.
- *Ruotsinpyhtää, Strömforsin tehtaalla, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena arkiperjantaina.

*Tuusula, Järvenpää, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

*Vihti, kirkonkylä, joka perjantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Turun ja Porin lääni

Pori, tiistaina 13 p. helmikuuta.

„ torstaina 4 p. lokakuuta.

„ 21 p. joulukuuta; pyhän sattuessa edellisenä arkipäivänä.

Hongonjoki, Hongon kylä, joka kuukauden kolmantena keskiviikkona tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Huittinen, Lauttakylä, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Ikaalisten kauppala, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena keskiviikkona tai, jos silloin on pyhä taikka juhlapäivä, edellisenä arkipäivänä.

Kankaanpää, kirkonkylä, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena torstaina tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Kihniö, kirkonkylä, joka kuukauden ensimmäisenä torstaina tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

*Kisko, Orijärvi, joka kuukauden 10 ja 24 p. tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Myös tavallisten kulutustarvikkeiden kauppaa varten.

Kiukainen, Panelian kylä, joka arkikeskiviikko.

Laitila, kirkonkylä, joka arkiperjantai.

Lavia, kirkonkylä, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena perjantaina tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Merikarvia, Ylikylä, joka perjantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä, 1 p. syysk.—30 p. huhtik. klo 8—12 ja muuten klo 7—12.

Mynämäki, kunnantuvan lähellä, joka arkiperjantai.

Paraisten malmilla, joka tiistai, torstai ja lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Parkano, kirkonkylä, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena perjantaina tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Salon kauppala, joka tiistai, torstai ja lauantai tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, edellisenä arkipäivänä.

Vammalan kauppala, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

H ä m e e n l ä ä n i

Hämeenlinna, tiistaina 9 p. tammikuuta.

„ laskiaistiistaina.

„ perjantaina 8 p. kesäkuuta.

„ perjantaina 14 p. syyskuuta.

„ tiistaina 11 p. joulukuuta.

Akaa, Toijalan kylä, joka keskiviikko tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

Asikkala, Vääksyn kanavalla, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena perjantaina, paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa joka perjantai tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, edellisenä arkipäivänä.

Forssan kauppala, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä edellisenä arkipäivänä.

Jokioinen, Jokioisten tilalla, joka perjantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä klo 12—16.
Jämsä, Moiskalan kylä, Mottilan tilan maalla, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

*Jämsänkosken tehdas, joka kuukauden 5 ja 20 p. tai jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, seuraavina arkipäivinä.

Kangasala, kirkonkylä, joka lauantai sekä kesä-, heinä- ja elokuun aikana sitä paitsi joka keskiviikko tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Koski, kirkonkylä, joka kuukauden ensimmäisenä arkitiistaina.

Kuhmoinen, kirkonkylä, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena keskiviikkona tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

Lempäälä, Lempäälän kylä, joka lauantai sekä tarpeen vaatiessa joka keskiviikko tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä lokakuun 1 ja maaliskuun 31 päivän välisellä ajalla klo 8—12, muuten klo 6—10.
Mänttä, Mäntän tehdas, joka kuukauden 6 ja 21 päivinä tai, jos silloin on pyhä, seuraavina päivinä.

*Nokia, Nokian ja Pispalan kylissä, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Orivesi, kirkonkylä, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Urjala, Nuutajärven lasitehdas, joka kuukauden 10 p. tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

Valkeakosken kauppala, joka tiistai, perjantai ja lauantai tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, edellisenä arkipäivänä.

Viiala, Viialan kylä, joka torstai tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

Viipurin lääni

Kotka, joka kuukauden ensimmäisenä torstaina tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

*Joutseno, Joutsenon kylä, joka kuukauden 4 ja 19 päivinä tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivinä.

*Kymi, Karhulan tehtaalla, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena keskiviikkona tai, jos silloin on pyhä, edellisinä arkipäivinä.

*Pyhtää, Itäkirkonkylä, joka kuukauden 6 ja 21 p. tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä tai maanantai, seuraavana arkipäivinä.

Ruokolahti, Tainionkoski, joka torstai tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

*Ruokolahti, Vuoksenniska, joka perjantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

*Simpele, Kiviniemi, joka kuukauden 5 ja 20 p. tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, seuraavana arkipäivinä.

*Sippola, Mämmälän kylä, Inkeröisten tehtaalla, joka kuukauden 6 ja 21 päivinä tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivinä.

- *Sippola, Kaipiaisen, joka kuukauden toisena arkitiistaina.
- *Sippola, Myllykosken tehtaalla, joka kuukauden 5 ja 20 päivinä tai, jos silloin on pyhä, seuraavina arkipäivinä.
- *Virolahti, Virojoki, kerran kuukaudessa.
- *Kouvolan kauppala, joka torstai tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

M i k k e l i n l ä ä n i

- *Mikkeli, kuukauden ensimmäisenä lauantaina, paitsi tammikuussa, jolloin toripäivät ovat toisena lauantaina, maaliskuussa markkinointen yhteydessä sekä joulukuussa 21 p. tai, jos pyhä näinä päivinä sattuu, edellisinä arkipäivinä.
- Heinävesi, kirkonkylä, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena lauantaina tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, edellisenä arkipäivänä.
- *Luhanka, Tammijärvi, tammi-, kesä-, syys- ja marraskuun toisena arkipäivänä.
- Pieksämän kauppala, joka keskiviikko ja lauantai tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

K u o p i o n l ä ä n i

- Lisalmi, torstaina 1 p. maaliskuuta (2 päivää).
- „ tiistaina 18 p. joulukuuta (2 päivää).
- Joensuu, kahtena peräkkäin seuraavana, tammikuun 15 p. jälkeisenä arkipäivänä.

*Juankoski, Juantehtaan torilla, joka kuukauden 3 ja 18 päivinä tai, jos silloin on pyhä, seuraavina arkipäivinä.

*Kuusjärvi, Outokummun tehtaalla, joka kuukauden 8 ja 23 päivinä tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, edellisinä arkipäivinä.

Nurmeksen kauppala, kerran viikossa.

*Varkauden kauppala, joka keskiviikko ja lauantai tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, edellisenä arkipäivänä.

V a a s a n l ä ä n i

Isojoki, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena tiistaina tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, edellisenä arkipäivänä.

Kauhajoki, kirkonkylä, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena lauantaina tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Kronoby, Harabackan tilalla, joka arkiperjantai klo 11 asti.

Lapua, kirkonkylä, joka perjantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Närpiö, Näsby, joka perjantai tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, edellisenä arkipäivänä.

Seinäjoen kauppala, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Suolahden kauppala, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Äänekosken kauppala, joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

*Övermark, kirkonkylä, joka perjantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Oulun lääni

Raahe, torstaina 1 p. helmikuuta.

Kajaani, 14 ja 15 p. joulukuuta tai, jos jompikumpi päivä on pyhä, kahtena seuraavana arkipäivänä.

Kalajoki, Pohjankylä, joka arkilauantai.

Lapin lääni

*Ylitornio, Närkki, Maarianpäivän edellisinä kolmena peräkkäisenä arkipäivänä sekä joulukuun ensimmäisen täyden viikon torstaina ja perjantaina tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, kahtena edellisenä arkipäivänä.

c) Eläinmarkkinat.

(* merkitsee että eläinmarkkinat ovat myöskin maataloustuotteiden ja kotiteollisuustavaroiden kauppaa varten)

Uudenmaan lääni

Helsinki, raviradalla Pohjoissatamassa, ensimmäisenä ja toisena päivänä »Suomen raviurheilun ystävät»-nimisen yhdistyksen toimeenpanemien ravikilpailujen jälkeen.

Iitti, Kausalan kylä, joka kuukauden ensimmäisenä arkitiistaina.

Tuusula, Hyrylä, raviradalla, touko- ja syyskuun lopulla.

Turun ja Porin lääni

Turku, Hippodromilla, Hippos r. y:n järjestämät hevosmyyntipäivät: kolmas perjantai ja lauantai tammikuussa, laskiaistiistai ja -keskiviikko, lauantai kaksi viikkoa ennen pääsiäistä, perjantai ja lauantai jälkeen pääsiäisen, toinen lauantai toukokuussa, kolmas lauantai kesä-, heinä- ja elokuussa, kolmas perjantai ja lauantai syyskuussa, toinen lauantai lokakuussa, kolmas lauantai marraskuussa, 21 p. joulukuuta (tai edellinen arkipäivä).

Pori, perjantaina 1 p. kesäkuuta.

„ perjantaina 14 p. syyskuuta.

„ Satakunnan hevosjalostusyhdistysten liiton järjestämät hevosmyyntipäivät samoihin aikoihin kuin toripäivät helmi- ja lokakuussa sekä eläinmarkkinat kesä- ja syyskuussa ja lisäksi tiistaina 11 p. joulukuuta.

Rauma, Järvenranta, 7 p. tammikuuta, kolmantena tiistaina huhtikuussa sekä toisena tiistaina heinä- ja lokakuussa tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

Uusikaupunki, hevos- ja karjanmyyntipäivät joka kuukauden ensimmäisenä arkikeskiviikkona (paitsi heinä- ja elokuussa).

Karvia, karjanmyyntipäivät kolmantena tiistaina touko-, elo- ja syyskuussa tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

Parkano, syyskuun toisena arkiperjantaina.

Hämeen lääni

Lahti, Rataharjun palstatilalla, joka kuukauden ensimmäisenä arkikeskiviikkona.

Tampere, Pohjois-Hämeen Hippoksen järjestämät hevos- ja karjanmyyntipäivät: tammikuussa ensimmäisen loppiaissunnuntain jälkeisenä maanantaina; laskiais sunnuntain jälkeisenä maanantaina; pääsiäispyhien jälkeisenä tiistaina; toukokuun ensimmäisenä maanantaina (jos vapunpäivä sattuu siksi maanantaiksi, seuraavana maanantaina); heinäkuun ensimmäisenä maanantaina; elokuussa Perttylin viikon maanantaina; Mikkelinpäivän jälkeisenä maanantaina; Pyhäinmiestenpäivän jälkeisenä maanantaina; joulukuussa kolmannen adventtisunnuntain jälkeisenä maanantaina.

Forssan kauppala, Pilvenmäen palstalla, Hevosjalostusyhdistys Tammelan Hippoksen järjestämät yleiset eläinmarkkinat toisena arkiperjantaina loppiaisen jälkeen tammikuussa, ensimmäisenä arkiperjantaina huhtikuussa, viimeisenä arkiperjantaina elokuussa ja viimeisenä arkiperjantaina lokakuussa.

Riihimäen kauppala, Riihimäen Raviseuran raviradalle järjestämät hevosmyyntipäivät 3 p. tammikuuta, 22 p. maaliskuuta, 15 p. huhtikuuta, 15 p. syyskuuta ja 4 p. marraskuuta tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

Viipurin lääni

Lauritsalan kauppala, Lappeen maamiesseuran järjestämät hevos- ja karjanmyyntipäivät 18 p. toukokuuta

ja 21 p. syyskuuta tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä.

*Luumäki, Linnala, eläinten myyntipäivät 27 p. maaliskuuta, 4 p. toukokuuta, 20 p. lokakuuta ja 15 p. joulukuuta tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

*Parikkala, Kangaskylä, eläintenmyyntipäivät syyskuussa sen viikon keskiviikkona, jona 25 p. sattuu. Valkeala, Saarento, Valkealan Hevosystävainseuran järjestämät hevos- ja karjanmyyntipäivät toisena torstaina tammi-, maalisk-, huhti-, touko-, syysloka-, marras- ja joulukuussa tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

Mikkelin lääni

Heinola, 3 p. lokakuuta tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkilauantaina.

Heinola, Heinolan Hevosjalostusyhdistyksen raviradallaan järjestämät hevos- ja karjanmyyntipäivät kolmantena maanantaina helmi-, huhti- ja joulukuussa sekä lokakuussa samana päivänä kuin Heinolan kaupungin eläinmarkkinat.

Mikkeli, Mikkelin Hevosjalostusliiton järjestämät eläinmarkkinat maaliskuussa sen viikon keskiviikkona, jolle 15 p. sattuu (2 päivää); ensimmäisenä lauantaina touko- ja lokakuussa sekä 21 p. joulukuuta (2 päivää); jos pyhä silloin sattuu, edellisinä arkipäivinä.

Savonlinna, eläintenmyyntipäivät maaliskuussa sen viikon keskiviikkona, jona 22 p. sattuu; jos kiirastorstai on sillä viikolla, on myyntipäivä seuraavan viikon keskiviikkona.

- *Hartola, kirkonkylä, eläintenmyyntipäivät syyskuun ensimmäisenä arkilauantaina.
- *Joutsa, kirkonkylä, eläintenmyyntipäivät tammi-, kesä- syys- ja marraskuun ensimmäisenä arkipäivänä.
- Kangasniemi, kirkonkylä, eläintenmyyntipäivät keski- viikkona sillä viikolla, jolle 15 p. syyskuuta sattuu.
- Pieksämän kauppala, eläintenmyyntipäivät huhti- ja syyskuussa sen viikon keskiviikkona, jolle 8 päivä sattuu tai, jos silloin on pyhä tai juhlapäivä, edellisenä arkipäivänä. Myös kotiteollisuustuotteiden kaup- paa varten.

K u o p i o n l ä ä n i

- Iisalmi, perjantaina 14 p. syyskuuta.
- Joensuu, kesäajoradalla, keskiviikkona 12 p. syyskuuta.
- Joensuu, Keski-Karjalan Hevosystäväinseuran kesä- ajoradalla järjestämät eläintenmyyntipäivät 16 ja 17 p. tammikuuta, 15 ja 16 p. huhtikuuta ja 5 ja 6 p. marraskuuta tai, pyhä- tai juhlapäivän silloin sattuu- essa, seuraavina arkipäivinä.
- Ilomantsi, kirkonkylä, hevosmyyntipäivät 28 ja 29 p. huhtikuuta sekä 24 ja 25 p. marraskuuta tai pyhän silloin sattuuessa edellisinä arkipäivinä.
- Nilsinä, Nilsinänkylä, kunnan tilalla järjestämät hevos- myyntipäivät, joilla myös kotiteollisuustuotteiden kauppa on sallittu, huhtikuun ensimmäisen täyden viikon maanantaina ja tiistaina sekä lokakuun vii- meisen täyden viikon maanantaina ja tiistaina.

Nurmeksen kauppala, hevosmyyntipäivät 20 ja 21 p. maaliskuuta ja 9 ja 10 p. joulukuuta tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivinä.

Varkauden kauppala, kauppalan V kauppalanosan kortteleissa n:ot 215 ja 216 järjestämät hevosmyyntipäivät maalisk. ja marraskuun viimeisen täyden viikon keskiviikkona.

V a a s a n l ä ä n i

Jyväskylä, hevosmyyntipäivät ravikilpailuradalla; 9 ja 10 p. tammikuuta tai, jos jompikumpi päivä on pyhä, 11 ja 12 p.;

laskiaissunnuntain jälkeisenä maanantaina ja tiistaina;

pääsiäisen jälkeisenä tiistaina ja keskiviikkona;

laskiaissunnuntain jälkeisenä maanantaina ja tiistaina;

21 p. syyskuuta;

20 ja 21 p. joulukuuta tai, jos jompikumpi päivä on pyhä, 22 ja 23 p.

Kokkola, raviradalla, 20 p. syyskuuta hevos- ja eläinmarkkinat.

Alahärmä, Härmän Ravirata oy:n järjestämät hevosmyyntipäivät neljäntenä maanantaina huhtikuussa ja toisena maanantaina marraskuussa tai, pyhä- tai juhlapäivän silloin sattuessa, seuraavana arkipäivänä.

Kannus, Ylikannuksen kylä, Keski-Pohjanmaan Kilparata oy:n raviradallaan järjestämät hevosmyyntipäivät 25 p. huhtikuuta ja 15 p. marraskuuta tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

Seinäjoen kauppala, hevosmyyntipäivät kilpā-ajoradalla tammi-, huhti-, kesä-, syys-, marras- ja joulukuun kolmantena arkimaanantaina ja -tiistaina.

O u l u n l ä ä n i

Oulu, 14 ja 15 p. huhtikuuta, syyskuussa samoina päivinä kuin varsinaiset markkinat sekä 16 ja 17 p. joulukuuta tai, jos silloin on pyhä, kahtena seuraavana arkipäivänä.

Kajaani, 10 p. syyskuuta tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

Kalajoki, lokakuun toisena perjantaina.

Puolanka, kirkonkylä, 5 ja 6 p. heinäkuuta sekä 15 ja 16 p. syyskuuta tai, jos silloin on pyhä, seuraavina arkipäivinä.

Sotkamo, kirkonkylä, karjanmyyntipäivät 5 p. syyskuuta tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä.

Handwritten notes in purple ink at the bottom of the page, possibly indicating dates or prices, including "1871", "246", "410", and "82".

*Hyväkäs
arb. 27/3. 41*

Yleinen terveydenhoito.

Kansan tulevaisuus riippuu ennen muuta sen synnynäisestä voimasta ja sen kuntoisuudesta olemassaolon taistelussa. Näiden ominaisuuksien edellytyksenä taas ovat ne perintötekijät, joita yksilöillä on, ja kansahan on näiden yksilöiden summa. Loppujen lopuksi siis perintötekijät ratkaisevat kansan kohtalon. Perintötekijät siirtyvät muuttumattomina sukupolvesta toiseen, ja vaikkakin ne epäsuotuisissa ulkonaisissa olosuhteissa eräinä ajanjaksoina voivat painua näkymättömiin tai vaikutukseltaan heikentyä, ne ovat siitä huolimatta olemassa ja voivat parempien aikojen koitettua taas olla pohjana niille hyvälle ominaisuuksille, joita kansalla on ollut. Jos hyvät perintötekijät sitä vastoin puuttuvat, ei ole mahdollista edullisilla ulkonaisilla olosuhteilla paremmin kuin korkean henkisen sivistyksenkään avulla kohottaa kansaa.

Kansanterveyden kohottamista tarkoittava työ voi siis tapahtua kahdella eri linjalla: sisäisellä, perintöhygieenisellä, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että uudet sukupolvet syntyvät maailmaan hyvin perintötekijäin, ja ulkoisella, henkilöhygieenisellä linjalla, joka pyrkii antamaan näille tekijöille parhaat mahdolliset kehittymisedellytykset. Näistä kahdesta linjasta on edellinen tärkeämpi, mutta myös paljon vaikeampi toteuttaa; toinen sitä vastoin on vähemmän merkitsevä, mutta tarjoaa paljon yksinkertaisemman ja helpomman tehtävän, ja siitä on ennen kaikkea välittömästi odotettavissa hyviä tuloksia. Se tuottaa sen vuoksi suurempaa tyydytystä, jonka tähden, ymmärrettävästi kylläkin, laajemmat piirit ovat siihen kiinnostuneempia kuin edelliseen.

Edellä mainituista syistä työ kansanterveyden kohottamiseksi on meidän aikoihimme saakka lähinnä ollut kohdistuneena ulkonaisten olosuhteiden parantamiseen, ja siten on kieltämättä saavutettu sangen suuria ja tärkeitä edistysaskeleita. Työ on koitunut elossa olevan sukupolven hyväksi, mutta onko se aina myös koitunut tulevien sukupolvien hyväksi, sitä on tarkoitettu seuraavassa pohtia. On liian suuressa määrässä oltu vanhan, nyt yleisesti hylätyn ennakkoluulon vallassa, että se, mikä koituu nykyisen sukupolven hyväksi, ulottaa vaikutuksensa myös tuleviin polviin. Vanhentunut käsitys, että vanhempien hankkimat ominaisuudet jossakin määrin voivat siirtyä lapsiinkin, kummittelee yhä vielä myös yleisen terveydenhoidon alalla. Epäilemättä on yhteiskunnalle sangen hyödyllistä, että terveydellisessäkin suhteessa luodaan hyviä perinteitä ja

että tulevat sukupolvet pitävät näitä kunniassa, niin että ne siten tavallaan siirtyvät vanhemmilta lapsille, mutta tällä ei ole kerrassaan mitään tekemistä biologisessa mielessä tapahtuvan periytymisen kanssa. Vanhemmiltamme perimme ainoastaan perintötekijämme eivätkä nämä muutu edes parhaimmankaan henkilöhygienian vaikutuksesta. Tätä ei ole unohdettava työskenneltäessä kansanterveyden kohottamiseksi.

Mitä ensinnäkin tulee siihen, että ulkonaisia olosuhteita parantamalla voidaan perintötekijäin aikaansaatmat ominaisuudet saada kehittymään parhaiksi mahdollisiksi, niin tässä suhteessa on saavutettu tärkeitä tuloksia. Sen johdosta, että yhä perusteellisimmin on opittu tuntemaan normaaliset elintoiminnat ja niiden todellinen luonne ja että myös on tutkittu näissä toiminnoissa tapahtuvia sairaalloisia muutoksia ja niiden syitä, on voitu vähentää aikaisemmin niin suurta lasten kuolevaisuutta ja samalla pidentää elinikää. Lääkärien ja biologisten menestyksellisen yhteistyön avulla on saatu selville useiden vaarallisimpien ja tarttuvimpien kulkutautien syyt ja samalla keksitty keinoja niiden vastustamiseen. Niinpä esim. kaksi viimeisintä maailmansotaa on osoittanut, että aikaisemmin niin pelätyt kulkutaudit, jotka aina olivat olleet sotien seuralaisina ja usein vaativat enemmän kuolonuhreja kuin itse sodat, nyt tuskin enää näyttelevät kovin huomattavaa osaa. Sillä tiede on selvittänyt, kuinka tartuntaa vastaan on suojauduttava. Pilkkukuume ja rutto sekä jossakin määrin myös malaria olivat ennen tällaisia peloittavia kulkutauteja. Niitä esiintyy yhä edelleenkin, mutta harvoin.

Suuret, tuhoisat kulkutaudit kuuluvat historiaan, sillä ne loiselivät, joista sairaudet aiheutuvat, on opittu tuntemaan, niiden elintavat niin perinpohjin tutkittu ja suojelukeinot niitä vastaan siksi huolellisesti kokeiltu, että on käynyt jokseenkin helpoksi estää niiden leveneminen joukkoihin. Myös sukupuolitauteja, jotka aina lisääntyvät sodan aikana ja jotka keskiajalla levittivät pelkoa ja kauhua sekä sotilaiden että muun väestön keskuuteen, on hyvin suuressa määrin pystytty rajoittamaan.

Mutta kaikkia tarttuvia kansantauteja ei ole ollut yhtä helppo vastustaa. Taistelussa tuberkuloosia vastaan on tosin edistetty, mutta tartunta-aiheiden, tuberkelibasillien, yleisyys ja leviäminen ovat estäneet tehokkaan suojautumisen tartunnalta. Tässä on sitä paitsi kysymys perintötekijäin merkityksestä tämän sairauden esiintymiselle saanut yhä suuremman merkityksen, ja henkilö- ja perintöhygieenisten menetelmien on siis käytävä käsi kädessä taudin vastustamiseksi, ennen kuin hyviä ja pysyviä tuloksia voidaan saavuttaa.

Toinen kansansairaus, joka viime aikoina on herättänyt yhä enemmän huomiota ja tullut yhä yleisemmäksi — mikä nähtävästi on ollut seurauksena vanhempien ikäluokkien yhä lisääntyvästä lukumäärästä — on syöpä. Tämäkin sairaus on biologien ja lääkärin yhteisten tutkimusten kohteena. Nämä tutkimukset ovat täydellisesti tehneet lopun vanhasta käsityksestä, että syöpä on ruumiiseen tunkeutuneiden pienoiselivöiden aiheuttama tauti. Nyt tiedetään, että on kysymys itse solussa tapahtuvista muutoksista. Nämä aiheuttavat solun jakaantumisen, ja solujen jatkuvista jakaantumisista syn-

tyvät lopulta pahanluontoiset kasvaimet. Syöpäsairaudet ovat siis puhtaita soluongelmia, joiden ratkaisemista voidaan toivoa vain mahdollisimman monipuolisen kokeellisen tutkimuksen avulla. Tähän työhön osallistuu nykyään suuri joukko solu- ja perinnöllisyystutkimuksen edustajia, ja mitä huomattavimpia tuloksia on jo saavutettu, ennen kaikkea tutkimalla erilaisten säteiden vaikutusta soluihin. On näet selvinnyt, että esim. radium- ja röntgen-säteillä on kyky synnyttää pahanluontoisia kasvaimia, mutta samalla oikein käytettyinä myös parantaa syöpätautia.

Siirrymme nyt kansanterveyden edistämistä tarkoittaviin perintöhygieenisiin toimenpiteisiin.

Nykyaikainen perinnöllisyystutkimus on osoittanut, että ihmisyksilöillä on sangen erilaiset perintötekijät. Voidaanpa väittää, että jokainen ihmisyksilö edustaa omaa tekijätyyppiään, jollaista ei ole kenelläkään muulla. Poikkeuksena ovat vain identtiset kaksoset, jotka ovat syntyneet samasta hedelmöityneestä munasolusta ja joilla sen vuoksi on täsmälleen samanlaiset perintötekijät. Tällaiset kaksoset ovat erittäin arvokasta aineistoa perinnöllisyystutkijalle. Kaksoset ovat niiden kahden vuosikymmenen aikana, jonka ne ovat olleet järjestelmällisten tutkimusten kohteena eri perinnöllisyystutkimuslaitoksissa vanhassa ja uudessa maailmassa, antaneet vakuuttavia todistuksia perintötekijäin merkityksestä yksilön kehitykselle ja hänen lopullisen ihmistyyppinsä muotoutumiselle. Tämä ei koske vain normaaleja ruumiin- ja sielunominaisuuksia, vaan yhtä paljon sairalloisesti muuttuneita ja myös niitä, jotka lopulta saavat elämänliekin sammumaan.

Meidän on siis lähdettävä siitä todetusta asiantilasta, että ihmiset ovat sangen erilaisia toisiinsa verrattuina ja että tämä erilaisuus etupäässä johtuu perintötekijästä. Ympäristö ei voi muuttaa näitä tekijöitä, mutta se voi eräissä tapauksissa jossakin määrin vaikuttaa niihin niiden muovatessa persoonallisia ominaisuuksia. Jos kaikki nämä erilaiset ihmistyyppit lisääntyisivät yhtä runsaasti, niin kansa säilyisi muuttumattomana kautta aikojen. Mutta jos lisääntyminen sitä vastoin eräissä tietyissä ihmistyyppiryhmissä tapahtuisi voimakkaammin kuin toisissa, edelliset tulisivat pian vallitseviksi ja jälkimmäiset jäisivät pieneksi vähemmistöksi. Yleensä ei olla lainkaan tietoisia siitä, kuinka nopeita tällaiset muutokset ovat. Seuraava esimerkki osoittakoon, kuinka kohtalokkaaksi jo vähäinenkin erotus tässä suhteessa tulee muodostumaan.

Jos oletamme, että väestössä on kaksi yhtä suurta ryhmää ja että toinen näistä, A, menee vasta myöhään, keskimäärin 33 vuoden iässä, avioliittoon, sekä että lasten lukumäärä avioliittoa kohden on keskimäärin 3, kun taas toiseen ryhmään, B:hen, kuuluvat menevät naimisiin 25-vuotiaina ja saavat 4 lasta, niin 100 vuoden kuluttua ryhmä A on vähentynyt 17,5 %:iin ja ryhmä B lisääntynyt 82,5 %:iin ja 300 vuoden kuluttua A- ja B-ryhmän suhde on 0,9 % ja 99,1 %, s. o. ryhmä A on käytännöllisesti katsoen kuollut sukupuuttoon. Niin nopeasti muuttuu suhde, vaikka ero sukupolvissa on vain yksi vuosisadassa ja ero lapsien lukumäärissä vain yksi perhettä kohden. On yleisesti tunnettua, että yhdeksäntoista vuosisadan lopussa n. s. uusmalthusianismi, joka peläten maailman liikakansoitusta pyrki vapaa-

ehtoiseen lasten lukumäärän rajoittamiseen, sai suurta kannatusta, niin että pidettiin sekä viisaana että tarkoituksenmukaisena tyytyä kahteen tai yhteen lapseen perhettä kohden. Siten luultiin voitavan paremmin huolehtia lapsista ja heidän tulevaisuudesta. Kahden lapsen ruokkiminen ja kouluttaminen tulee helpommaksi kuin useiden, ja siten käy mahdolliseksi antaa heille kunnollisempi kasvatus ja näin tasoittaa heidän tietänsä elämässä. Sitä paitsi ei mahdollista vanhempien perintöä tarvitsisi jakaa niin pieniin osiin, ettei näillä käytännössä olisi mitään todellista taloudellista merkitystä. Mutta tämä on joka suhteessa väärä ja lyhytnäköinen katsantokanta, myös taloudelliselta kannalta. Ensinnäkin tilasto osoittaa, että lasten lukumäärän jokaisessa avioliitossa täytyy olla keskimäärin lähes 4, jos mieli välttää kansan väkiluvun vähenemistä. Toiseksi on helppo laskea, että työkykyisten lukumäärä kaksilapsijärjestelmän johdosta sangen pian jää niin vähäiseksi, että nämä nääntyvät verotaakan alle. Sillä verotaakka on juuri työtätekevien ikäluokkien kannettava ja se lisääntyy yhä sen johdosta, että parantunut yleinen terveydenhoito kohottaa keski-ikää ja siis myös suurentaa vanhempia, ei enää työkykyisiä ikäluokkia. Eläkkeet ja sairausapu kohtaavat raskaina yhteiskunnan harvalukuisia työntekijöitä. Kaksilapsijärjestelmä ei siis lainkaan helpota heidän talouttaan, vaan päin vastoin vaikeuttaa sitä.

Olemme toistaiseksi kosketelleet väestökysymystä yksinomaan lukumäärän kannalta, mutta laadun kannalta se on vielä paljon tärkeämpi. Kohtalokas kaksilapsijärjestelmä sai ensimmäiset ja innokkaimmat kan-

nattajansa vanhimpien sivistyskansojen keskuudesta, ja sen vaikutukset näyttäytyivät myös ensiksi näiden parissa. On tunnettu asia, että syntyväisyysluku, jolla tarkoitetaan elävänä syntyneiden lasten lukumäärää tuhatta asukasta kohden, on pienin Länsi-Euroopassa ja kasvaa itää kohden, missä Venäjä ylpeilee suurimmalla lukumäärällä — seikka, joka ratkaisevalla tavalla on vaikuttanut toiseen maailmansotaan. Lisäksi kaksilapsijärjestelmä ensin ja määrätietoisimmin otettiin käytäntöön yhteiskunnan ylimmissä kerroksissa, jota vastoin kansan syvät rivit edelleenkin antoivat sattuman määrätä lasten luvun. Tämä tuli perintöhygieeniseltä kannalta kohtalokkaaksi ja vaikutti väestön kokoomukseen, tekijätyyppejä silmällä pitäen. Sillä tilastolla on osoitettu, että ylemmissä kansankerroksissa on keskimäärin paljon runsaammin arvokkaita ihmistyyppiejä kuin alemmissä. Hyvän tekijätyypinsä ansiosta on eräiden yksilöiden onnistunut kohota yhteiskunnassa, kun taas näin ei ole ollut laita huonojen ja huononlaisten tyyppien. Tämä on tilastollinen sääntö, ja sellaisena se pätee vain suuressa joukossa. Sitä ei tietysti voi soveltaa erilliseen yksilöön, sillä poikkeuksia on runsaasti. Alempien yhteiskuntakerrosten hyvät tekijätyypit kuitenkin hyvin nopeasti raivaavat itselleen tien yhteiskunnan tärkeisiin asemiin, ja ylempien kerrosten huonot tyypit päinvastoin painuvat alempiin kerroksiin. Tällaisen yhteiskunnallisen valinnan johdosta tulee yhteiskuntakerroksissa aina säilymään tietty erilaisuus tekijätyypeissä. Erityisen valitettavaa on, että juuri vähimmän lahjakkaat ja heikkomieliset tyypit kaikissa maissa, joissa tutkimuksia on suoritettu, ovat osoittautuneet suuren lapsilau-

man omistajiksi. Keskimääräksi ilmoitetaan 5—6, eräiden tutkimusten mukaan jopa 7. Sellainen asiointi on perintöhygienian kannalta onnettomuus, sillä mielisairaus samoin kuin heikkolahjaisuus yleensä on useimmissa tapauksissa huonoista perintötekijöistä johtuvaa. Sen vuoksi, että lahjattomimmat ja henkisesti alamittaiset siis lisääntyvät näin voimakkaasti ja lahjakkaat päin vastoin rajoittavat lisääntymisensä vähimpään mahdolliseen, yhteiskunta huonontuu sukupolvesta toiseen, ja monet arvokkaat perintötekijät menevät ainiaaksi hukkaan. Jo ylhäissyntyiset vanhat roomalaiset katsoivat arvolleen alentavaksi puuttua niin halpaan asiaan kuin suvun lisäämiseen ja jättivät tämän kansan syvien rivien huoleksi. Tältä ajalta on peräisin halventava nimitys proletääri. Roomalaiset elivät näet sen harhaluulon vallassa, että kaikki ihmiset syntyessään olivat samankaltaisia ja että heidän erilaisuutensa aiheutui ympäristön vaikutuksesta. Aivan toinen ja paljon terveempi käsitys näistä asioista on idän kansoilla, jotka pitävät velvollisuutenaan esi-isiänsä kohtaan huolehtia siitä, ettei suku sammu ja että siihen senvuoksi on hankittava runsaasti jäseniä. Sen vuoksi ovatkin länsimaiset sivistykset tuhoutuneet, jota vastoin kiinalainen sivistys on säilynyt tuhansia vuosia. Valitettavasti meidänkin aikanamme on paljon lahjakkaita yksilöitä, jotka eivät ole oivaltaneet perintötekijäin merkitystä yksilön kehitykselle ja siten myös koko kansalle.

Suomessa on syntyväisyysluku liian alhainen, väestön lukumäärä alkaa pian laskea, ja mikä pahinta, kansan ominaisuudet alkavat huonontua. Muistakaamme kunioituksella ja kiitollisina vanhoja, monilapsisia pappis-

sukujamme. Papit edustivat 1700-luvulla ja vielä 1800-luvun alussa korkeinta sivistystä, ja monen monet parhaat miehemme polveutuvat juuri näistä pappis-perheistä. Jos maamme papit menneinä aikoina olisivat omaksuneet sen maailmankatsomuksen, joka luulee olevansa velvollinen rajoittamaan syntyväisyyttä, olisi maamme epäilemättä ollut paljon köyhempi etevistä kansalaisista.

Mutta mitä voi yhteiskunta tehdä näiden epäkohtien korjaamiseksi, jotka suorastaan uhkaavat kansan olemassaoloa? Voiko yhteiskunta saada sosiaalisesti korkeammalla olevat yksilöt antamaan hyvät perintötekijänsä lahjaksi tulevalle sukupolvelle ja päinvastoin estää sosiaalisesti alhaisimmalla tasolla olevat levittämästä huonoja perintötekijöitään väestön keskuuteen? Edellisen tehtävän, parempien tekijätyyppien johtamisen runsaampaan lisääntymiseen, on *positiivinen perintöhygieniä* ottanut asiakseen, kun taas jälkimmäinen, henkisesti ja ruumiillisesti alamittaisten lisääntymisen ehkäiseminen, on langennut *negatiivisen perintöhygienian* osalle. Molemmat nämä työskentelevät sopivimmin yhdessä ja tukevat siten toisiaan.

Positiivisen perintöhygienian tärkein apuneuvo on toistaiseksi ollut propaganda. Se on ennen muuta koettanut saada ihmiset ymmärtämään, kuinka tavattoman tärkeätä on, että kelvollisimmat kansalaiset eivät kieläydy velvollisuudestaan huolehtia suvun jatkamisesta ja arvokkaiden perintötekijäin säilyttämisestä. Kun kaksilapsijärjestelmä ja avioliiton myöhäinen solmiminen ovat suoranaudessa yhteydessä taloudellisiin kysymyksiin, on valtion tässä taistelussa annettava taloudel-

lista tukeaan. Valtion olisi myöntämällä korottomia lainoja tarjottava nuorille, terveille ja elinvoimaisille kansalaisille tilaisuus kodin perustamiseen ja annettava näiden nuorten maksaa lainansa lapsillaan siten, että jokaisen lapsen osalta neljännes lainasta katsottaisiin suoritetuksi. Valtion on lisäksi tuettava tulevia äitejä, joko luonnossa, lapselle tarpeellisilla vaatteilla, tai suoranaisella raha-avustuksella, niinkuin nykyään jo maassamme onkin laita. Sitä paitsi perheenisän on jokaisesta huollettavastaan lapsesta saatava huomattavaa verohelpotusta. Meillä ovat nuo lapsivähennykset niin pieniä, etteivät ne houkuttele ketään suurten perheiden perustamiseen. — Sitä vastoin suurten lapsijoukkojen palkitseminen kiinnittämättä huomiota lasten henkiseen tai ruumiilliseen terveyteen, niinkuin todella on tapahtunut siellä täällä, on perintöhygienian kannalta ehdottomasti hylättävää, sillä tällä ajattelelemattomalla menettelyllä joudutaan palkitsemaan sellaisia ala-arvoisia ryhmiä kuin heikkomielisiä. Tulos ei siis ole tarkoituksen mukainen, vaan aivan päinvastainen. Hyviä perintötekijöitä hän ennen kaikkea tavoitellaan, ja niitä on palkittava.

Negatiivinen perintöhygienia puuttuu välittömämmin ja tehokkaammin väestön lisääntymiseen saattamalla hedelmättömiksi yksilöt, joilla on huonoja perintötekijöitä. Tämä voi tapahtua joko sukupuolirauhaset kokonaan poistamalla, eli toimeenpanemalla kastreatio, tai sterilisoimisella, leikkauksella, jolla katkaistaan siemen- tai munatiehyet. Näin estetään sukusolut hedelmöittävästä tai hedelmöittymästä, jota vastoin leikkaus

ei lainkaan koske itse sukupuolirauhasia, vaan nämä toimivat jatkuvasti niinkuin normaaliyksilöllä. Sterilisoimista käytetään yksinomaan perintöhygieenisistä syistä, sillä se ei aiheuta mitään muita seurauksia kuin että sterilisoitu tulee hedelmättömäksi. Se ei tee miestä eunukkia, niinkuin kastratio, vaan antaa hänen säilyttää kaikki miehiset ominaisuutensa. Hän on siten esteetön avioliittoon.

Myös Suomessa on vuodesta 1935 voimassa laki, joka sallii tylsämielisten, heikkomielisten ja mielisairaiden sterilisoinnin yksinomaan perintöhygieenisistä syistä, mutta sitä on tähän saakka sovellettu erittäin harvoissa tapauksissa ja pelkästään heikkomielisiin ja tylsämielisiin yksilöihin. Sillä ei siis ole voinut olla mitään perintöhygieenistä vaikutusta kansaamme. Mielisairauden ja tylsämielisyyden tekijöitä ei ole yksinäisillä sterilisoinnilla voitu vähentää. Niiden täydellinen hävittäminen, jonka eräät liian innokkaat sterilisoinnisajatuksen kannattajat ovat luulleet voivan tapahtua muutamien sukupolvien aikana, on mahdottomuus, mutta järjestelmällisemmin ja tarmokkaammin soveltamalla sterilisointilakia voitaisiin aikaansaada tällaisten tekijäin vähentyminen. Mutta ennen kaikkea olisi seurauksena huomattava taloudellinen hyöty. Sillä valtio ja kunnat vapautuisivat huomattavasta osasta niitä menoja, joita heikko- ja tylsämieliset aiheuttavat niille.

Parhaimpiakaan perintötekijöitä omistava kansa ei kuitenkaan niistä hyödy, ellei niiden aiheuttamia taipumuksia herätetä ja kehitetä hyviksi ja arvokkaiksi ominaisuuksiksi. Tämä koskee sekä henkisten että ruu-

miellisten ominaisuuksien tekijöitä, mutta ennen kaikkea edellisiä. Myös perintöhygieenisessä mielessä on Luonnon kirjassa olevalla vanhalla kertomuksella Kasperista, joka jäi kokonaan kasvatusta vaille ja tuli metsän kesyttömien eläinten kaltaiseksi, merkittävä todellisuus pohjansa. Perintötekijät ovat tosin erilaatuisia, mutta useimpien niistä on päästävä tiettyyn ympäristöön kehittyäkseen täyteen voimaansa sekä hyvässä että pahassa. Kasvatuksen tehtävänä on herättää hyvät taipumukset ja päin vastoin estää pahat. Itse perintötekijöihin ei sen vaikutus ulotu, vaan ainoastaan niiden synnyttämiin ominaisuuksiin. Yksilö on siis tulos niistä perintötekijöistä, joita se on saanut vanhemmiltaan, ja siitä ympäristöstä, jossa nämä tekijät ovat joutuneet kehittymään. On siis tarpeellista, että ympäristökin muodostuu mahdollisimman hyväksi, ja on itsestään selvää, että tämän ympäristön on oltava hyvä erityisesti yksilön kehitysvuosina, jolloin ominaisuudet muovautuvat. Jopa varhaisella sikiöasteellakin on tämä seikka otettava huomioon. Järkiperäinen terveydenhoito alkaa siis äitiyshoidolla; se huolehtii siitä, että sikiöllä on tarpeellinen rauha ja että se saa tarvitsemansa ravinnon, se tekee voitavansa, jotta lapsi tulisi maailmaan saamatta synnytyksessä mitään vaurioita, se pitää mahdollisuuden mukaan huolta siitä, että pikkulapsi saa sellaista luonnollista ravintoa, johon sillä on oikeus, äidinmaitoa, ja että kasvavan lapsen ruokajärjestys on tarkoituksenmukainen, ottaen tällöin huomioon eri kehitysjaksojen erilaiset vaatimukset. Henkinen terveydenhoito on tietenkin aluksi yksinomaan kotien asiana, vasta lasten

tultua isommiksi kotien ja koulun yhteisenä. Pyrkimykseen, joiden tarkoituksena on suorittaa tämä lasten ja nuorison henkinen ja ruumiillinen kasvatus mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti, ovat *terveyssisarret* osallistuneet sangen tehokkaasti ja suorittaneet työn, joka jo on kantanut runsaita hedelmiä. Kotisisarina he ovat avustaneet nuoria ja usein kokemattomia äitejä arvokkailla neuvoilla kodin terveydenhoitoa ja pikkulasten hoitoa koskevissa asioissa. Kouluhoitajattarina he ovat seuranneet koululasten kehitystä ja voineet kiinnittää sekä opettajan että koululääkärin huomiota erinäisiin lasten normaalille kehitykselle merkityksellisiin seikkoihin. Erityisillä *neuvonta-asemilla* on sitä paitsi annettu kursseja pikkulasten hoidossa ja säännöllisesti valvottu pikkulasten kehitystä. Pikkulasten kuolleisuus on tämän kansanhygieenisen valistustoiminnan ansiosta vähentynyt sangen huomattavasti. Kun vielä 1880-luvulla monissakaan maamme pitäjissä ei ollut harvinaista, että joka viides, jopa joka neljäs lapsi kuoli, ennenkuin oli tullut vuoden vanhaksi, kuolee tätä nykyä keskimäärin vain joka viidestoista lapsi ensimmäisellä ikävuodellaan.

On pidettävä suurena ja erityisen tärkeänä edistysaskeleena henkilöhygienian alalla, että terveyssisarlaitos ja neuvonta-asetat äitejä varten viime vuosina ovat erityisillä laeilla ja asetuksilla vakiinnutettu valtion laitoksiksi ja että terveyssisarten suhde valtioon ja kuntaan on siten lopullisesti määrätty.

Terveydentilan paranemiseen on tietenkin suuresti myötävaikuttanut myös ravintoaineidemme entistä tar-

koituksenmukaisempi käsittely. Mitä tulee pikkulasten kuolevaisuuteen, ennen muuta maidontarkastus on kiihosta ansaitseva toimenpide, samoin elintarpeiden tarkastus yleensä.

Edellä sanotusta lieenee selvästi ilmennyt, että kansanterveyden kohottamiseksi tapahtuvien henkilökohtaisten ja perintöhygieenisten pyrkimysten tulee täydentää toisiansa, sillä molemmat ovat tarpeellisia todella hyvien ja pysyvien tulosten saavuttamiseksi. Ei kuitenkaan voida kieltää, että ne voivat joutua myös eräänlaiseen ristiriitaan keskenänsä, sillä mikä on hyödyllistä erilliselle yksilölle, sen ei aina tarvitse olla hyödyllistä koko kansalle, voipa se sille olla suorastaan vahingollistakin. Eräs esimerkki valaiskoon tätä aluksi ehkä yllättävältä tuntuva väitettä.

Sokeritauti on verrattain laajalle levinnyt sairaus. Se esiintyy erilaisissa muodoissa. Vaikein laji ilmenee jo lapsuudessa, ja aikaisemmin se ehdottomasti aiheutti kuoleman, ennen kuin sairas oli ennättänyt täysi-ikäiseksi. Lievemmat muodot esiintyvät vasta paljon myöhemmin, kun sairas jo useimmiten on perustanut perheen. Mutta nämä lievemmätkin sokeritaudin lajit ovat vakava asia, alentavat sairaan työkykyä ja lyhentävät hänen ikäänsä. Herättikin suurta iloa, kun tiede insuliinista sai lääkkeen, joka säännöllisesti ruiskutettuna sokeritautisiin saattoi estää sairauden vaikutuksen ja tehdä sairaat täysin työkykyisiksi ja yhteiskunnalle hyödyllisiksi. Sitä pidettiin yleisesti suurena lääketieteen saavuttamana riemuvoittona, ja insuliinin keksijä sai syystä Nobelin lääketieteellisen palkinnon. Mutta

mitalilla oli myös toinen puolensa, ja se oli tässä tapauksessa asian perintöhygieeninen puoli. Varsinainen sokeritauti aiheutuu näet melkein aina tietyistä perintötekijöistä. Se esiintyy usein tyypillisenä sukusairautena. Identtisissä kaksosissa ilmenee sokeritauti aina samantyyppisenä molemmissa. Kaikki viittaa siis siihen, että tyypillinen sokeritauti on perinnöllinen, ja tämä tosiasia antaa aihetta eräisiin mietteisiin insuliinikäsittelyn suhteen. Ennen insuliinin keksimistä kuolivat kaikki vaikeasti sairaat ennättämättä antaa huonoja tekijöitään perinnöksi jälkeläisille, mutta nyt he insuliinin ansiosta saavat mahdollisuuden lisätä sitä huonoa tekijätyyppiä, joka sokeritautisille on ominainen. Lievästi sokeritautisilla on yleensä ollut vähän lapsia, koska sairaus säännöllisesti tekee heidät hedelmättömiksi — tämä koskee varsinkin naisia. Jos siis insuliinikäsittelyn johdosta hedelmättömyyskin estyy, niin siitä on seurauksena, että myös näiden lievästi sairaiden jälkikasvu lisääntyy ja sokeritautisten prosenttiluku väestössä siis kasvaa. Jos insuliini siis on tullut siunaukseksi yksilölle, niin on se sitä vastoin tullut kiroukseksi kansalle kokonaisuutena, sillä sokeritautisten lukumäärä lisääntyy.

Samoin on laita monien muiden tautien, sellaistenkin jotka johtuvat ulkonaisista syistä, niinkuin esim. tuberkuloosi. Tämä aiheutuu, kuten tunnettua, ihmisruumiiseen tunkeutuvasta tuberkelibasillista, mutta erilaiset perintötekijätyypit suhtautuvat siihen hyvin eritavalla. Eräät tarjoavat basilleille erinomaisen menestymispohjan, kun taas muutamat ennen pitkää muo-

dostavat vastamyrkkyä, joka tappaa basillit ja siten vapauttaa ruumiin näistä loisista. Perintötekijäin laatu siis ratkaisee tuberkelibasillien hyökkäysten tuloksen. Tämän on ennen kaikkea kaksosten tutkiminen vakuuttavalla tavalla osoittanut. Perinpohjaisesti tutkimalla identtisiä kaksosia, joiden perintötekijät niinkuin jo huomautettiin aina ovat ehdottomasti samat, on saatu selville, että tuberkuloosi molemmissa kaksosissa melkein aina esiintyy samanlaatuisena ja alkaa melkein samaan aikaan. Tauti ei ainoastaan ala samasta keuhkosta vaan usein jopa samasta keuhkon haarakkeesta. Jossakussa toisessa kaksosparissa keuhkot säästyvät, mutta molemmat kaksoset sairastuvat luutuberkuloosiin. Eräässä aivan äskettäin ilmestyneessä tanskalaisessa teoksessa ilmoitetaan sellaisen identtisten kaksosten lukumäärän, joissa tuberkuloosi ilmenee samanlaatuisena, suhtautuvan muunlaisiin tapauksiin kuin 9: 1. Aivan toisin on niiden kaksosten laita, jotka ovat syntyneet kahdesta eri munasolusta ja joita siis voidaan verrata sisaruksiin, se vaan erona, että ne ovat suorittaneet sikiökehityksensä rinnakkain ja yht'aikaa. Niiden ei siis pitäisi myöskään osoittaa suurempaa yhtäläisyyttä kuin sisarukset yleensä, ja näin onkin laita. Ne voivat olla eri sukupuolta ja ominaisuuksiltaan sangen erilaisia. Samanlaisuussuhteen tuberkuloosiin nähden ilmoittaa sama tanskalainen tutkija olevan 1: 41. Edelliseen suhdelukuun vertaamisen pitäisi vakuuttaa epäilevimmätkin perintötekijäin suuresta vaikutuk-

sesta yleisimpiin ja vaarallisimpiin kansantauteihimme. Taistelussa keuhkotautia vastaan on tähän seikkaan toistaiseksi vain vähän kiinnitetty huomiota. Vastaisuuden tärkeänä tehtävänä tulee olemaan sellaisissa tapauksissa kuin edellä on kosketeltu löytää pääsy henkilöhygieenisten ja perintöhygieenisten etujen välisestä ristiriidasta.
